

Samenvatting

Dit proefschrift is gericht op verschillende aspecten van totaal laparoscopische darmvaginaplastiek. In het eerste deel werd aandacht gegeven aan chirurgische en patiënt-gerapporteerde uitkomsten na het uitvoeren van een darmvaginaplastiek in transgender vrouwen. In het tweede deel werd aandacht gegeven aan endoscopische, histologische en microbiologische karakteristieken van de sigmoïd neovagina.

De doelen van dit proefschrift waren als volgt:

- Om inzicht te verkrijgen in chirurgische en patiënt-gerapporteerde uitkomsten, zoals kwaliteit van leven en seksueel functioneren bij patiënten die een (laparoscopische) darmvaginaplastiek hebben ondergaan als primaire- of als revisieprocedure.
- Om klinische, microscopische, macroscopische en microbiologische karakteristieken van de sigmoïd neovagina in beeld te brengen.

In **hoofdstuk 2** is gekeken naar een groep van 31, relatief jonge, transgender vrouwen, die een darmvaginaplastiek hebben ondergaan als primaire chirurgische procedure. Met behulp van vragenlijstonderzoek is gekeken naar kwaliteit van leven en andere patiënt-gerapporteerde uitkomsten. Zij rapporteerden tevreden te zijn met het functionele en esthetische resultaat van de neovagina. Tevens rapporteerden zij een goede kwaliteit van leven, ondanks lage scores op de 'Female Sexual Function Index'. Patiënten scoorden hun tevredenheid met het leven mediaan een 8.0 op een schaal van 10. Ze scoren een gemiddelde score van 27.7 ± 5.8 op de 'Satisfaction With Life Scale, wat overeenkomt met een hoge tevredenheid. Zowel het functionele als het esthetische resultaat van de neovagina na de operatie werd mediaan een 8.0 gescoord op een schaal van 10. In **hoofdstuk 3** is een retrospectief statusonderzoek beschreven, waarin de intra- en postoperatieve complicaties worden vergeleken van patiënten een revisie vaginaplastiek ondergaan m.b.v. volle-dikte huidtransplantaten (full-thickness skin graft, FTG) of m.b.v. een laparoscopische darmvaginaplastiek. Hoewel intra- en postoperatieve complicaties niet significant verschilden, waren rectumperforaties meer prevalent in de FTG groep. De operatietijd van de laparoscopische darmvaginaplastiek was significant langer, maar een diepere neovagina werd hiermee bereikt dan bij de FTG revisie vaginaplastiek. In **hoofdstuk 4** is een retrospectief statusonderzoek beschreven, waarin is gekeken naar de perioperatieve complicaties van een groep van 24 transgender vrouwen die een darmvaginaplastiek als revisieprocedure hebben ondergaan in de periode 1970 tot 2000. Deze transgender vrouwen is gevraagd vragenlijsten in te vullen m.b.t. kwaliteit van leven en tevredenheid. Tevens is hen gevraagd om op de polikliniek een endoscopisch onderzoek van de neovagina te ondergaan en vragenlijsten in te vullen. Hoewel er veel

secundaire chirurgische correcties van het genitaal zijn uitgevoerd, rapporteerden de patiënten een hoge tevredenheid met de operatie en met het leven in het algemeen. Ze scoorden een gemiddelde van 5.9 uit 7 op de 'Subjective Happiness Scale'. Neovaginale functionaliteit werd een 7.3 uit 10 gescoord, neovaginale esthetiek een 7.4 uit 10.

In **hoofdstuk 5** zijn endoscopische beelden van de sigmoïd neovagina van 32 transgender en 2 niet-transgender vrouwen vergeleken met het rectum. Milde inflammatie van het neovaginale darmweefsel werd geobserveerd in de meerderheid van patiënten. Deze inflammatie uitte zich in verminderde vaattekening, oedeem, granulatiweefsel, kwetsbaarheid, verminderde elasticiteit en erytheem. In **hoofdstuk 6** zijn histologische aspecten van neovaginale bipten vergeleken met die van het rectum. Acute en chronische ontstekingskenmerken werden frequent gezien in de neovaginale samples. Dit is consistent met een diagnose van 'diversion neovaginitis'. Neovaginale uitvloed correleerde met deze histopathologische entiteit. In **hoofdstuk 7** is een microbiologische analyse van de sigmoïd neovagina verricht m.b.v. interspacer profiling (IS-pro), een PCR-gebaseerde bacteriële profileringstechniek. Substantiële verschillen tussen de sigmoïd neovagina en het rectum werden geobserveerd. In de neovagina was de diversiteit en hoeveelheid van *Bacteroidetes* afgenomen. In **hoofdstuk 8** zijn drie transgender vrouwen beschreven die zich presenteerden met bacteriële overgroei in de neovagina. Alle patiënten werden behandeld met metronidazol, wat een positief effect had op de klachten. Hieruit blijkt dat vaginale commensalen en veel voorkomende verwekkers van bacteriële vaginose soortgelijke symptomen kunnen veroorzaken in de chirurgisch geconstrueerde neovagina. Kennis van de mucosale en histopathologische karakteristieken van de sigmoïd neovagina in ziekte en gezondheid is van belang voor een tijdige en adequate diagnose van neovaginale aandoeningen. In **hoofdstuk 9** wordt een casus van 'diversion neovaginitis' beschreven. De potentiële klinische consequenties van de aandoening wordt hierdoor verduidelijkt.